

Jana FIRSTOVÁ*

ANALIZA STANU PRZESTĘPCZOŚCI MŁODZIEŻY NA TERENIE REPUBLIKI CZESKIEJ. ZARYS PROBLEMATYKI

Streszczenie

Artykuł przedstawia stan przestępczości młodzieży na terenie Republiki Czeskiej. W tekście omówiono wybrane zagadnienia związane z występowaniem pejoratywnych, stypizowanych czynów, których sprawcami były osoby nieletnie. Zdefiniowane zostały pojęcia osoby małoletniej i nieletniej w świetle obowiązującego w Republice Czeskiej porządku prawno-karnego, a także przybliżono wybrane kategorie przestępstw kryminalnych.

Słowa kluczowe: przestępczość, nieletni, małoletni, Republika Czeska

Wstęp

Zjawisko przestępczości młodzieży zawsze wyraźnie odróżniało się swoją charakterystyką w porównaniu do czynów zabronionych, których sprawcami były osoby pełnoletnie¹. Etap dojrzewania człowieka ze względu na swoją specyfikę, zwłaszcza w zakresie ewoluowania psychicznego w okresie adolescencji, znacząco odbiega od pozostałych stadiów ludzkiego rozwoju i egzystencji. Wielu autorów opracowań poświęconych zjawiskom niedostosowania społecznego, postrzega okres dojrzewania młodych ludzi jako m.in.:

- stadium przejściowe od okresu pełnego dziecięcego uzależnienia w relacji do osób dorosłych, do względnej niezależności i samodzielności (zwłaszcza w zakresie funkcjonalnym), które prowadzą do dalszego rozwoju jednostki, w tym nabycia fizycznych możliwości o reprodukcyjnym charakterze;

*Ppłk dr Jana Firstová, Katedra Kryminologii, Wydział Bezpieczeństwa i Prawa, Akademia Policji Republiki Czeskiej w Pradze.

¹M. Ondicová, S. Uhrin, *Prevenca kriminality*, Plzeň 2012, wyd. Aleš Čeněk, s.r.o., s. 50-61.

- zbiór zachowań, które są typowe dla osób w wieku młodzieńczym i wiążą się m.in. ze zmianami socjoekonomicznymi, politycznymi itp. zachodzącymi w danym społeczeństwie².

W realiach funkcjonowania państw bloku komunistycznego po II wojnie światowej, życie obywateli odbywało się pod ścisłym nadzorem rządzącej partii politycznej i jej aparatu represji³. Znalazło to również swoje odzwierciedlenie w prezentowanym społeczeństwie Czechosłowacji – w ówczesnym czasie – poziomie przestępczości, który był znacznie niższy niż obecnie. Oczywiście należy uzupełnić powyższe stwierdzenie o wskazanie czynnika tzw. względnej relatywności, odnoszącego się do prezentowania społeczeństwu „rzeczywistego stanu” przez komunistyczne władze tego okresu.

Niemniej niezaprzeczalnym faktem jest, że po 1989 r. w państwach postkomunistycznych w tym w Republice Czeskiej (dalej również: ČR), demokrację postrzegano nie tylko jako prawo społeczeństwa do samostanowienia o sobie, ale również nabyte transformacją ustrojową swobody i prawa obywatelskie błędnie interpretowano jako plenipotencje do „robienia czego się chce”, bez względu na obowiązujące normy natury prawnej czy etycznej. Efektem tak postrzeganej przez czeskie społeczeństwo demokracji, był w latach 90. XX wieku, prawie czterokrotny wzrost przestępczości. Zachłyśnięcie się wolnością nie było jedyną przyczyną tak gwałtownych zmian na polu bezpieczeństwa w Republice Czeskiej, która na drodze pokojowej powstała z rozdzielenia Czechosłowacji na dwa państwa: Czechy (Republika Czeska) i Słowację (Republika Słowacka). Przemiany polityczne ujawniły ubóstwo i bezrobocie w kraju oraz złą kondycję państwowych przedsiębiorstw, co było skrzętnie ukrywane do 1989 r.

Ten negatywny trend odnoszący się do poziomu ogólnej przestępczości, przyjął również analogiczne wartości w zakresie zidentyfikowanych czynów zabronionych, których sprawcami była czeska młodzież.

²J. Smolík, *Subkultury mládeže. Uvedení do problematiky*, Praha 2010, wyd. Grada Publishing, s. 20.

³J. Dworzecki, *Probleme der inneren sicherheit. Die strategie community policing in der polnischen polizei*, [w:] *Internet, bezpečnost a konkurenceschopnost organizací Řízení procesu a využití moderních terminálových technologií*. Sborník XII. ročník mezinárodní konference, 17. – 18. března Zlín 2010, s. 95 i n.

1. Przestępczość młodzieży na terenie Republiki Czeskiej. Zarys problematyki

Przestępczość nieletnich w realiach kodyfikacji karnej Republiki Czeskiej, to pojęcie obejmujące czyny zabronione przez ustawę pod groźbą kary jako przestępstwa, których dopuściły się osoby określone mianem nieletnich w wieku od 15 do 18 lat. Ponadto w pojęciu przestępczości młodzieży mieszczą się również pojęcia „przestępczości małoletnich“ (osób które nie ukończyły 15 roku życia) oraz „przestępczości młodocianych“ (tj. osób w przedziale wiekowym od ukończonych 18 do 24 lat). W porządku prawno-karnym Republiki Czeskiej, funkcjonuje pojęcie dotyczące możliwości popełnienia „przestępstwa przed osiągnięciem wieku pełnej odpowiedzialności karnej“ (cze. prekriminalita). Osoby dopuszczające się przestępstwa przed osiągnięciem wieku pełnej odpowiedzialności karnej, popełniają w świetle obowiązującego w Czechach prawa tzw. czyn przestępczy poddawany w inny sposób odpowiedzialności karnej (cze. čin jinak trestný)⁴. Z kryminologicznego punktu widzenia w realiach ČR, młodzież dopuszczającą się czynów zabronionych dzieli się na dwie kategorie: małoletnich (cze. nezletilé) i nieletnich (cze. mladistvé). Małoletni to osoba, która w czasie popełnienia czynu przestępczego nie ukończyła 15 roku życia, a nieletni to osoba która w czasie popełnienia przestępstwa miała ukończone 15 lat a nie przekroczyła 18 roku życia.

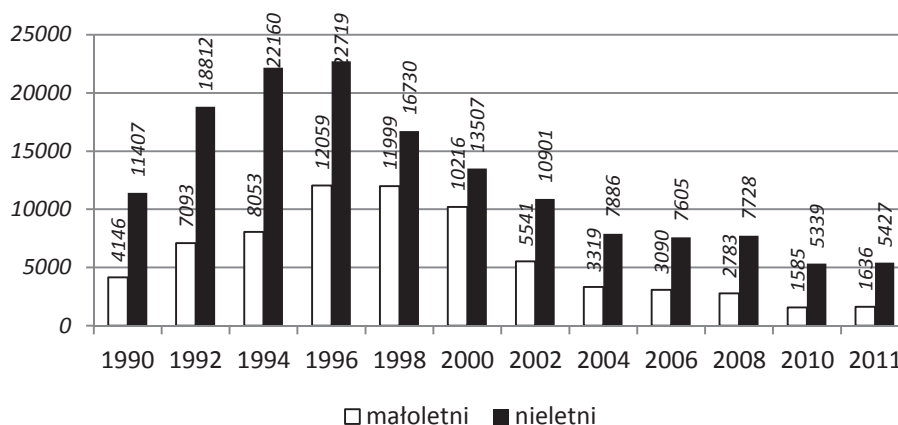
Najwięcej przestępstw, których sprawstwo przyporządkowano dzieciom w wieku do 15 lat odnotowano w 1997 r. i było to 12.086 czynów. Natomiast najwyższy wskaźnik odnoszący się do osób nieco starszych (15-18 lat), które dopuściły się czynów zabronionych, ujawniono w 1996 r. i było to aż 22.719 czynów stypizowanych w czeskim kodeksie karnym.

W kolejnych latach na terenie Republiki Czeskiej odnotowano sukcesywny spadek przestępczości dzieci i młodzieży, a na szczególną uwagę (w kontekście przestępczości osób do 15 roku życia) zasługuje 2002 r. gdy odnotowano tylko 5541 przestępstw popełnionych przez najmłodszych Czechów. W porównaniu do 2000 r. był to spadek wartości bezwzględnych aż o ok. 46%.

Szczegółowe dane statystyczne przedstawiające przestępczość młodzieży w Czechach, prezentuje wykres nr 1.

⁴J. Zapletal a kol., *Kriminologie. Díl II. Zvláštní část*, wyd. Policejní Akademie České Republiky, Praha 1994, s. 5.

Wykres nr 1. Ujawnione przestępstwa popełnione w ČR przez nieletnich i małoletnich w latach 1990-2011

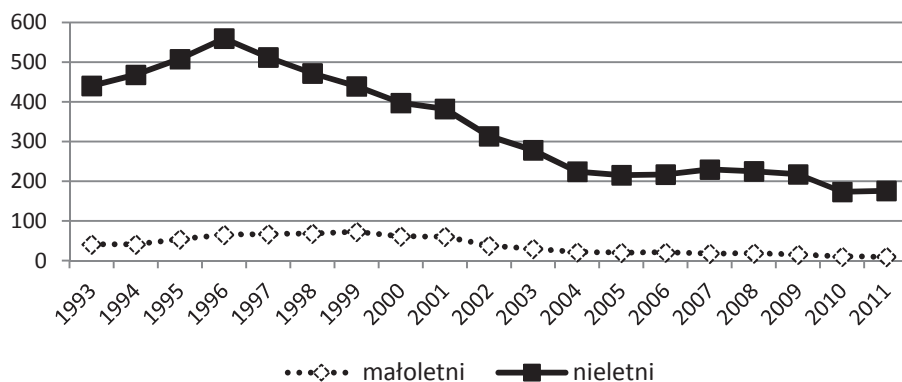
Źródło: Opracowanie własne na podstawie statystyk Policji Republiki Czeskiej

Analizując powyższe dane nie można zapomnieć o aspekcie natury demograficznej, który w latach 90. ubiegłego stulecia był silnie skorelowany z dynamiką przestępczości czeskiej młodzieży. W tym właśnie okresie (ostatnie dziesięciolecie XX w.) na terenie Republiki Czeskiej wystąpił wyż demograficzny i 12% przyrost części populacji kraju (w przedziale wiekowym 10-18 lat) w stosunku do dekad poprzednich (lata 70. i 80.).

Rozpatrując tendencje odnoszące się do przestępczości najmłodszych przedstawicieli czeskiego społeczeństwa należy zaznaczyć, że w kontekście ogółu wszystkich ujawnionych czynów zabronionych od wielu lat zauważalne są oczekiwane, pozytywne wartości przejawiające się sukcesywnym spadkiem liczby przestępstw tej kategorii osób w odniesieniu do liczby obywateli kraju. Każdego roku indeks kryminalizacji odnoszący się do małoletnich i nieletnich wykazuje coraz pozytywniejsze skale komparatywne.

Poniższy wykres nr 2 przedstawia korelację stwierdzonych przestępstw młodzieży ČR w odniesieniu do liczby 10 tysięcy osób stale zamieszkujących teren republiki.

Wykres nr 2. Tendencje odnoszące się do indeksu kryminalizacji młodzieży ČR (tj. ile przestępstw na 10 tys. obywateli Republiki Czeskiej popełnili małoletni i nieletni przedstawiciele tej populacji) w latach 1993-2011

Źródło: Opracowanie własne na podstawie statystyk Policji Republiki Czeskiej

Do istotnych mankamentów zachodzących w społecznym postrzeganiu przestępczości młodzieży w ČR, należy zaliczyć wysoki poziom latencji, czyli swego rodzaju wyciszania występujących negatywnych tendencji. Ten negatywny nurt jest widoczny przede wszystkim w przypadku identyfikacji sprawstwa czynów o znikomej społecznej szkodliwości. Można nawet pokusić się o stwierdzenie w ostatnich latach czeska młodzież, zwłaszcza osoby do 15 roku życia które dopuściły się czynu zabronionego, mogą liczyć na pewną pobłażliwość zarówno przedstawicieli organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości a także dorosłych przedstawicieli społeczeństwa ČR⁵. Brak adekwatnej reakcji społecznej wobec ujawnionego przewinienia młodego człowieka, może w konsekwencji doprowadzić do wytworzenia u niego zachowań agresywnych, warunkujących niekontrolowane postępowanie bez jakiegokolwiek przekonania o nieuchronności kary. Dotychczas zrealizowane badania przez pracowników naukowo-dydaktycznych Katedry Kryminologii Akademii Policijnej w Pradze, a dotyczące przestępczości młodzieży, potwierdzają ww. tezę. Ankietowani małoletni i nieletni w zdecydowanej większości przypadków wskazali, że w przeszłości dopuścili się czynu zabronionego, a mimo to nie ponieśli z tego tytułu żadnej kary.

⁵H. Válková, J. Kuchta a kol., *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vydání, Praha 2012, wyd. C.H. Beck, s. 324.

Dane statystyczne, również te ujęte w wykresie nr 1, odnoszące się do przestępczości młodzieży nie ukazują pełnej skali tego zjawiska w ČR. Należy zaznaczyć, że tylko pewna część ujawnionych przestępstw i ich młodych sprawców została systemowo zidentyfikowana i osądzona, co z kolei w dalszej konsekwencji utrudnia właściwą identyfikację potencjalnie zagrożonych przestępczością grup wiekowych i wdrażanie adekwatnych, skutecznych działań o profilaktycznym charakterze. Podejmując działania badawcze koncentrujące się wokół przestępczości młodych ludzi, należy pamiętać o uwzględnieniu przedziałów wiekowych skorelowanych z intensywnym rozwojem dzieci i młodzieży.

Wiek małoletnich i nieletnich sprawców, niewątpliwie znajduje też odzwierciedlenie w strukturze ich przestępczości. Sprawcy którzy nie przekroczyli 15 roku życia, najczęściej dopuszczają się przestępstw przeciwko mieniu (co odpowiada również strukturze przestępczości dorosłych), które w czeskim porządku prawno-karnym określane są mianem czynów, których społeczna szkodliwość jest znikoma⁶. Przy ocenie stopnia szkodliwości społecznej uwzględniane są wybrane przesłanki do których należy zaliczyć: rodzaj i charakter naruszonego dobra, rozmiary wyrządzonej lub grożącej szkody, sposób i okoliczności popełnienia czynu, wagę naruszanych przez sprawcę obowiązków, motywację sprawcy, postać zamiaru oraz rodzaj naruszonych reguł ostrożności i stopień ich naruszenia. W praktyce młodzi ludzie mogą liczyć na zastosowanie wobec nich przez sąd nadzwyczajnego złagodzenia kary, orzeczenia środków wychowawczych, leczniczo-wychowawczych lub poprawczych. Faktyczny obraz przestępczości młodzieży w ČR jest zaburzony ponieważ, czyny określone mianem znikomej szkodliwości społecznej nie są ujmowane w statystykach policyjnych⁷. Zatem oficjalne informacje dotyczące przestępczości (przeciwko mieniu) czeskiej młodzieży można uznać za niewiarygodne i nie odpowiadające stanowi faktycznemu.

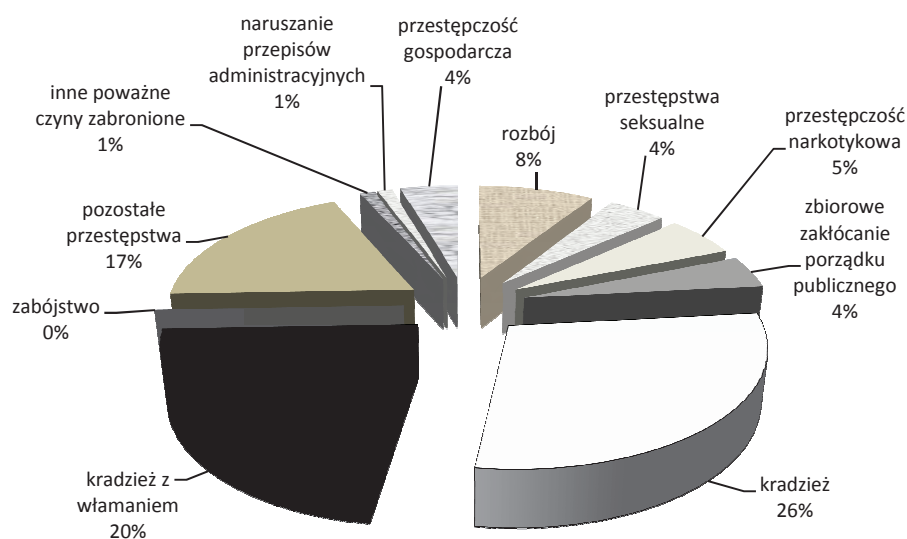
⁶Jeden z istotniejszych wyznaczników uznania danego przestępstwa za czyn, którego społeczna szkodliwość jest znikoma, odnosi się do wysokości poniesionej szkody w mieniu nieprzekraczającej 5000 czeskich koron (ok. 800 zł). Źródło: opracowanie własne.

⁷J. Hrudka, D. Zámek, *Organizace a činnost policejních služeb: stav k 1.1.2012*, Praha 2012, wyd. Police history, s. 92-102.

Najczęściej małoletni (do 15 lat) dopuszczają się tzw. kradzieży prostych⁸, tj. kradzieży sklepowych, kradzieży kieszonkowych. Te czyny bardzo często nie są ujmowane w oficjalnych statystykach (za wyjątkiem kradzieży kieszonkowych, gdzie ich sprawcy – dzieci, zostali ujęci na gorącym uczynku), zwłaszcza gdy wartość szkody (skradzionego mienia) nie przekroczyła określonej ustawowo kwoty. Ponadto młodzi Czesi często popełniają kradzieże z włamaniem (do mieszkań, sklepów, budynków użyteczności publicznej, do samochodów), a także są sprawcami wielu wykroczeń, przede wszystkim niszczenia mienia w postaci nielegalnego graffiti. Należy wskazać, że małoletni i nieletni dopuszczają się również innych, poważniejszych przestępstw, do których należy zaliczyć przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu, przestępstwa rozbójnicze oraz inne czyny zabronione bardzo często skorelowane z groźbami karalnymi i przemocą psychiczną.

Poniższe wykresy przedstawiają strukturę przestępczości dzieci do lat 15 i nieletnich w ČR w 2011 r.

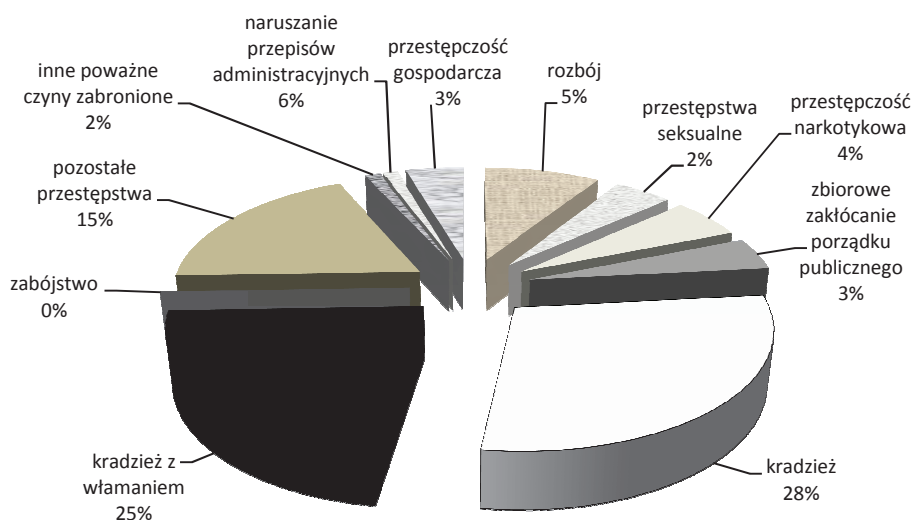
Wykres nr 3. Struktura przestępczości dzieci w wieku do 15 lat w ČR (w 2011 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie statystyk Policji Republiki Czeskiej

⁸Kradzież prosta jest określana w czeskiej doktrynie porządku prawno-karnego, jako dokonanie zaboru w celu przewłaszczenia mienia bez zniszczenia zabezpieczeń lub bez użycia przemocy, groźby jej użycia bądź doprowadzenia osoby do stanu nieprzytomności lub bezbronności. Źródło: opracowanie własne.

Wykres nr 4. Struktura przestępczości nieletnich (ukończone 15- nieukończone 18 lat) w ČR (w 2011 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie statystyk Policji Republiki Czeskiej

Jak wskazują dane ujęte w powyższych zestawieniach statystycznych o graficznym charakterze, w przypadku nieletnich w 2011 r. odnotowano większą liczbę przestępstw przeciwko mieniu tj. kradzieży i kradzieży z włamaniem. Te dwie kategorie czynów zabronionych, są w ČR od co najmniej dekady domeną osób w wieku 15-18 lat⁹. W ostatnich kilku latach zauważalna jest również bardzo negatywna tendencja przestępczości małoletnich, odnosząca się do występowania zachowań agresywnych, zwłaszcza o podłożu seksualnym. Potwierdzeniem tej tezy jest fakt odnotowania w 2011 r. większej liczby czynów zabronionych w kategoriach: rozbój, przestępstwa seksualne, popełnionych przez małoletnich niż nieletnich. Z punktu widzenia analizy zachowań niezgodnych z prawem i w oparciu o wyniki badań naukowych¹⁰ wynika, że przestępczość popełniana w Czechach przez osoby które nie ukończyły 15 lat, ma głównie charakter epizodyczny. W okresie dojrzewania zachodzi w życiu młodego człowieka do wielu zmian natury psychospołecznej, co ma m.in. wpływ na modyfikację jego negatywnych zachowań (dotychczas bezkrytycznie akceptowanych) i w konsekwencji prowadzi do zaniechania postępowania niezgodnego z prawem. Wyraźną

⁹H. Válková, J. Kuchta a kol., dz. cyt., s. 327.

¹⁰Tamże, s. 329.

tendencję spadkową zachowań ryzykownych (w kontekście obowiązującego porządku prawnego) odnotowuje się u młodych przedstawicieli czeskiego społeczeństwa, przede wszystkim przed osiągnięciem 30. roku życia. Większość ekspertów zajmujących się w Republice Czeskiej problematyką przestępczości nieletnich, wiąże ww. modyfikacje pejoratywnych ludzkich zachowań z zakończeniem okresu adolescencji, charakteryzującego się nasilonymi zmianami fizycznymi i psychologicznymi, które mają charakter dynamicznego procesu, uwarunkowanego w dużym stopniu sytuacją socjokulturową i ekonomiczną. Na tym etapie procesy o socjalizującym charakterze, w pełni kształtują społecznie jednostkę, która bezbłędnie potrafi już interpretować własne postępowanie również w wymiarze ogólnie akceptowanych norm prawnych, etycznych i kulturowych¹¹.

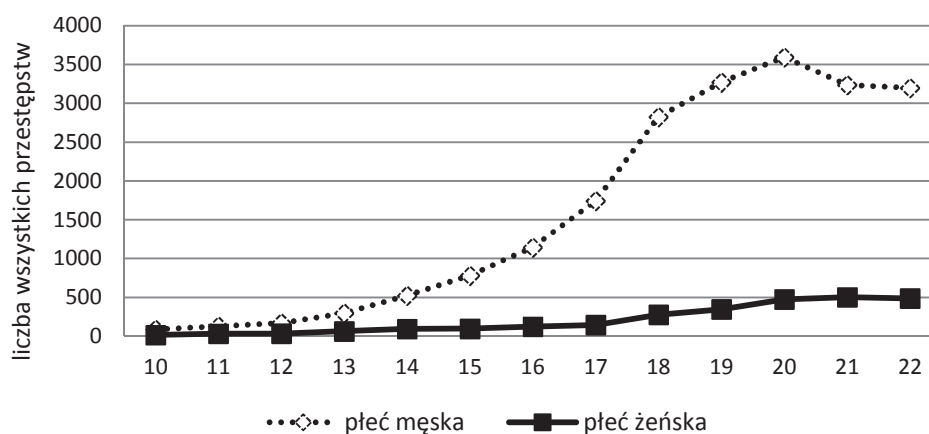
Policyjne dane statystyczne uwzględniają wiek zidentyfikowanych sprawców przestępstw, dzięki czemu możliwe jest wskazanie przedziałów wiekowych, w których szczególnie młodzi ludzie skłonni są do bezprawnych zachowań. Krzywa odnosząca się do wieku małoletnich, nieletnich i młodocianych sprawców czynów karalnych w ČR ukazuje, że aktywność przestępcza obejmująca wszystkie kategorie czynów niezgodnych z obowiązującym prawem, zaczyna różnicować się przy uwzględnieniu płci już od 13. roku życia. Każdy kolejny rok ujęty na krzywej przestępczości za 2011 r. (tym samym znamionujący starszą osobę) prezentuje większą wartość odnoszącą się do sprawców przestępstw, a swoje apogeum w przypadku płci męskiej osiąga przy 20-latkach.

W przypadku młodych sprawczyń tendencja przestępczości nie jest już tak spektakularna, niemniej również wykazuje wartość rosnącą aż do 20-21 roku życia. Analizując wybrane kategorie czynów zabronionych postrzegane przez pryzmat sprawstwa młodzieży należy wskazać, że np. w zakresie przestępstw popełnionych na tle seksualnym, najwyższa wartość odnosząca się do płci męskiej jako czynnika sprawczego jest skorelowana z 17-latkami.

Poniższe wykresy przedstawiają zestawienie wieku sprawców przestępstw (w kategorii wszystkich ujawnionych czynów zabronionych oraz w kategorii przestępstw popełnionych na tle seksualnym) przy uwzględnieniu płci (w 2011 r.).

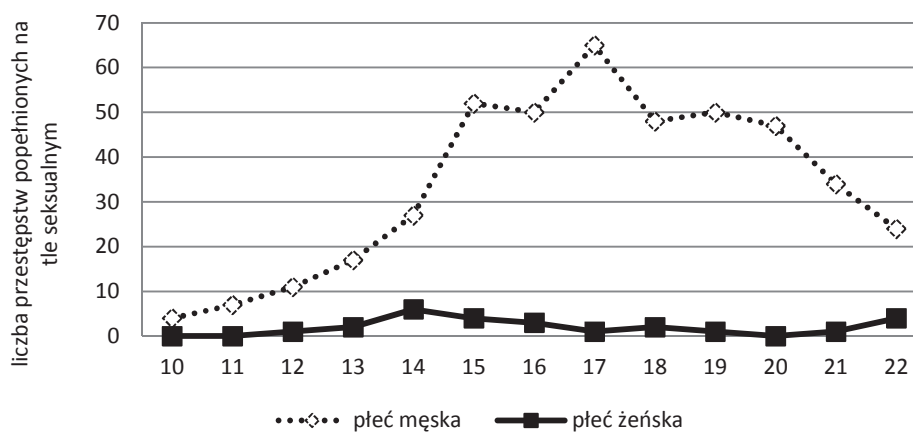
¹¹Tamże, s. 396.

Wykres nr 5. Zestawienie wieku (od 10 do 22 lat) sprawców wszystkich przestępstw popełnionych w ČR (w 2011 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie statystyk Policji Republiki Czeskiej

Wykres nr 6. Zestawienie wieku (od 10 do 22 lat) sprawców przestępstw popełnionych na tle seksualnym w ČR (w 2011 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie statystyk Policji Republiki Czeskiej

Jak widać na powyższych wykresach istnieje znaczne zróżnicowanie wieku sprawców poszczególnych kategorii przestępstw. O ile przestępczość w ujęciu całościowym jest domeną 20 letnich mężczyzn, o tyle najwięcej przestępstw seksualnych przypisuje się osobom o trzy lata młodszym. Dane statystyczne odnoszące się do tej ostatniej kategorii przestępczości, świadczą o nieustannym przesuwaniu się w dół progu

osiągania dojrzałości seksualnej oraz pojawiającym się bardzo wcześnie popędzie płciowym, którego zaspokojenie przybiera bardzo często postać czynów zabronionych. Bardziej szczegółowy podział odnoszący się do kategorii przestępczości około seksualnej i roli (w ujęciu ilościowym) młodych ludzi w ich popełnianiu, prezentuje poniższe zestawienie tabelaryczne nr 1.

Tabela nr 1. Przestępczość seksualna w Republice Czeskiej w 2011 r.

Przestępczość na tle seksualnym – 2011 r.				Sprawcy przestępstw		
Rodzaj przestępstwa	Ujawniono	Wykryto		Łącznie	W tym małoletni 1-14 lat	W tym nieletni 15-17 lat
	Łącznie	Łącznie	%			
Zgwałcenie	675	468	69,33	405	24	35
Wykorzystywanie seksualne	672	500	77,40	440	47	120
Rozpowszechnianie pornografii	77	68	88,31	30	0	1

Objaśnienie: Suma wszystkich przestępstw podana w ostatnim wierszu, nie stanowi łącznie zsumowanych przestępstw wymienionych w tabeli, z uwagi na podanie tylko informacji dotyczących wybranych, najpoważniejszych przestępstw na tle seksualnym.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Instytutu Kryminologii i Profilaktyki Społecznej w Pradze (cze. Institut pro kriminologii a sociální prevenci, w skrócie: IKSP)

Jak wskazują dane ujęte w powyższej tabeli, młodzież w ČR dopuściła się łącznie 15% wszystkich przestępstw w kategorii – zgwałcenie. Okres dorastania wiąże się z intensywnymi zmianami psychosomatycznymi, co z kolei prokuruje u młodych ludzi wiele niekontrolowanych zachowań o seksualnym charakterze. Ta sytuacja w połączeniu z alkoholem, narkotykami i innymi środkami odurzającymi sprawia, że wiele barier natury etycznej, moralnej i prawnej jest przełamanych przez młodzież bez głębszej refleksji nad konsekwencjami takiego postępowania. Bardzo często dochodzi do zgwałceń w trakcie domowych przyjęć, prywatnie, w dyskotekach czyli w miejscach gdzie z założenia młodzi Czesi powinni czuć się bezpiecznie.

Kategoria przestępstwa wykorzystywania seksualnego od wielu lat jest w ČR domeną młodzieży. W 2011 r. młodzi Czesi byli sprawcami 38% tego rodzaju przestępstw. Jednym z najczęstszych powodów

zaistnienia tego rodzaju czynów zabronionych jest poszukiwanie przez młodzież pierwszych seksualnych doświadczeń, a bardzo często jedna ze stron (z uczestników) tych inicjatyw ma mniej niż 15 lat (obcowanie płciowe z osobą mającą mniej niż 15 lat jest w ČR przestępstwem).

Dotychczas w opinii ekspertów zajmujących się problematyką przestępczości młodzieży w realiach ČR, panowało przeświadczenie – poparte danymi statystycznymi, że rozpowszechnianie pornografii było domeną przede wszystkim osób nieletnich. Wiązano to m.in. z fizjologiczno-psychologicznymi potrzebami dążenia młodych ludzi do zdobywania doświadczeń w obszarze szeroko pojętego życia seksualnego. Np. w 2009 r. młodociani i nieletni sprawcy dopuścili się prawie $\frac{1}{3}$ tego typu odnotowanych przestępstw. Natomiast już w 2011 r. tylko jeden czyn z obszaru przestępstwa rozpowszechniania pornografii został popełniony przez osobę nieletnią. Tak gwałtowny spadek pozostaje sporym zaskoczeniem dla ekspertów co skutkuje, aktualnie trwającymi pracami o charakterze analitycznym, mającymi wyjaśnić tę niezwykle pozytywną tendencję. Sporym zagrożeniem nadal pozostaje rozpowszechnianie pornografii dziecięcej, choć w tej kategorii przestępczości sprawcami są w zdecydowanej większości osoby pełnoletnie¹².

Analizując „aktywność” młodych Czechów w zakresie sprawstwa odnoszącego się do przestępczości przeciwko mieniu, stanowiącej aż 42% (sprawcy w wieku do 15 lat) i 53% (15-18 lat) ogółu wszystkich odnotowanych czynów karalnych popełnionych w 2011 r. przez młodzież należy wskazać, że jest ona analogiczna jak w przypadku tendencji przedstawionej w wykresie nr 5. Statystyki odnotowują stopniowy wzrost liczby niezgodnych z prawem „inicjatyw”, których autorstwo można przypisać 13-latkom a zestawienie wieku młodych sprawców osiąga najwyższe wartości przy osobach mających 20 lat.

Szczegółowe zestawienie przestępczości przeciwko mieniu, w tym sprawstwo młodzieży przybliży tabela nr 2.

¹²J. Dworzecki, Roman Svatoš, *Młodzież a przestępczość w Republice Czeskiej*, „Zeszyty Naukowe”, wyd. Wyższa Szkoła Finansów i Prawa, Bielsko-Biała 2013, nr 1, s. 126.

Tabela nr 2. Przestępczość przeciwko mieniu w Republice Czeskiej w 2011 r.

Przestępczość przeciwko mieniu – 2011 r.				Sprawcy przestępstw		
Rodzaj przestępstwa	Ujawniono	Wykryto		Łącznie	W tym małoletni 1-14 lat	W tym nieletni 15-17 lat
	Łącznie	Łącznie	%			
Kradzież z włamaniem do sklepu	3 567	1 016	28,48	747	12	79
Kradzież z włamaniem do magazynów	191	45	23,56	35	0	2
Kradzież z włamaniem do restauracji, baru, zajazdu, lokali gastronomicznych	2 411	631	26,17	464	19	34
Kradzież z włamaniem do hotelu, motelu, hostelu	778	114	13,72	95	3	11
Kradzież z włamaniem do kiosków typu „Ruch“	955	331	34,66	337	19	73
Kradzież z włamaniem do szkół	631	145	22,98	145	10	29
Kradzież z włamaniem do mieszkań	4 311	963	22,34	774	22	68
Kradzież z włamaniem do domków letniskowych	4 846	1 273	26,27	804	40	95
Kradzież z włamaniem do prywatnych domów jednorodzinnych	5 257	1 204	22,90	964	27	70
Kradzieże z włamaniem łącznie:	59 672	12 092	20,26	10 061	355	927
Kradzież kieszonkowa	14 514	730	5,03	707	53	64
Kradzież pojazdów samochodowych	11 647	1 943	16,68	1 631	31	226
Kradzież motocykli, motorowerów, skuterów – mechanicznych jednośladów	746	117	15,68	121	4	27
Kradzież z włamaniem do pojazdów	33 230	2 350	7,07	1 473	21	64
Kradzież części samochodowych	9 967	977	9,80	631	4	22
Kradzież kół	7 396	1 028	13,90	554	12	36
Kradzież w mieszkaniach	4 068	1 725	42,40	1 749	51	187
Kradzież łącznie:	124 274	22 130	17,81	19 677	328	1 083

Objaśnienie: Przestępstwo kradzieży dzieli się na: kradzież i kradzież z włamaniem. Suma wszystkich przestępstw podana w ostatnim wierszu, nie stanowi łącznie zsumowanych przestępstw wymienionych w tabeli, z uwagi na podanie tylko informacji dotyczących wybranych, najpoważniejszych przestępstw przeciwko mieniu.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Instytutu Kryminologii i Profilaktyki Społecznej w Pradze.

Wysoka liczba popełnionych przez czeską młodzież przestępstw przeciwko mieniu pozostaje poważnym problemem nie tylko dla przedstawicieli wymiaru sprawiedliwości, ale również dla całego społeczeństwa ČR. Otaczająca nas rzeczywistość sprawia, że w państwach o ugruntowanej już sytuacji socjoekonomicznej, gwałtownie rozwija się konsumeryzm. Młodzi Europejczycy odczuwają silną presję rówieśniczą, przejawiającą się dążeniem do zwiększenia stanu swojego posiadania o najnowsze gadżety z obszaru elektroniki, telekomunikacji czy świata mody. Jednocześnie stagnacja lub wręcz inwolucja gospodarcza w Europie, której świadkami jesteśmy w ówczesnej dobie sprawia, że pośród rzeszy osób bezrobotnych największy odsetek stanowią właśnie młodzi – nie przekraczający 26 roku życia, ludzie. Te czynniki są określane mianem bezpośrednich czynników kryminogennych.

W 2011 r. młodzi Czesi dokonali 13% przestępstw kradzieży z włamaniem. To potwierdza założenia postawionej wyżej tezy dotyczącej wszechogarniającego obywateli konsumpcjonizmu „za wszelką cenę”. Specyfika tego przestępstwa wymaga znacznej sprawności fizycznej co wiąże się z koniecznością siłowego pokonania zabezpieczeń mechanicznych oraz posiadaniem zdolności do błyskawicznej ucieczki z łupem z miejsca zdarzenia. Jak wiadomo, przede wszystkim młodzi ludzie dysponują tego typu cechami somatycznymi i to oni najczęściej dopuszczają się ww. przestępstw bez względu na cykl dobowy.

Bardzo wysoki jest również odsetek udziału młodzieży w kradzieżach z włamaniem do kiosków – 28%. Jedną z najistotniejszych przyczyn działań przestępczych wymierzonych właśnie w te obiekty jest fakt, że w kioskach znajdują się papierosy i alkohol, czyli używki po które coraz częściej sięgają młodzi ludzie. Także kradzieże z włamaniem do szkół stanowią spory udział przestępczości nieletnich, wynoszący w 2011 r. aż 27%. Młodzi sprawcy znają bardzo dobrze środowisko szkoły tj. m.in. dyslokację pomieszczeń, umiejscowienie zabezpieczeń mechanicznych i technicznych, wyposażenie sal, ponieważ są uczniami tych szkół bądź ich absolwentami. Najczęściej w wyniku tego rodzaju przestępstw, sprawcy kradną sprzęt elektroniczny, elektrotechniczny np. komputery, odtwarzacze CD, DVD, telewizory oraz drobne kwoty pieniężne przechowywane w podręcznych szkolnych skarbczykach.

W 2011 r. młodzież w ČR dokonała 7,2% wszystkich ujawnionych przestępstw kradzieży. Szczególnie wysoki jej udział jest w obszarze

przestępczości kieszonkowej – 16,5%. Grupy szczególnie nieletnich sprawców, dopuszczają się tego typu przestępstw zazwyczaj w dużych miastach a ich ofiarami są przede wszystkim cudzoziemcy. Młodzi przestępcy mają świadomość, że tego typu działalność jest trudna do wykrycia w prowadzonych przez organy ścigania postępowaniach. Sprawcami 26% wszystkich kradzieży pojazdów jednośladowych w 2011 r. (przede wszystkim motocykli i skuterów) byli młodzi ludzie. Pragnienie posiadania nowoczesnych i szybkich motocykli, jest szczególnie widoczne wśród nieletnich, którzy zasadniczo nie posiadają środków finansowych na zakup tego drogiego sprzętu. Bardzo często ujawnieni na kradzionym motocyklu usiłują uciec przed pościgiem policyjnym, co jest powodem wielu wypadków drogowych. Kradzież kół z pojazdów, której sprawcami są w 8,6% młodociani i nieletni, jest od wielu lat istotnym problemem w ČR. Z nieletnimi współpracują dorośli paserzy – handlujący częściami samochodowymi, osoby prowadzące zakłady wulkanizacyjne, którzy regularnie składają zamówienia u młodocianych przestępców na konkretne modele opon czy felg aluminiowych.

Czyny karalne przeciwko życiu i zdrowiu, szczególnie w postaci przestępstw rozbójniczych od wielu lat nie stanowią już marginesu przestępczości czeskiej młodzieży. Z roku na rok zestawienia statystyczne wskazują na procentowy wzrost (w stosunku do ogółu) tego typu przestępczości, której sprawcami są coraz młodszy obywatele Republiki Czeskiej. Rozboje stają się powoli „specjalnością” nastolatków, a wszelkie podejmowane na szeroką skalę inicjatywy mające ograniczyć tę bardzo szkodliwą społecznie tendencję, nie odnoszą oczekiwanych rezultatów. W najbliższej przyszłości czeskie społeczeństwo będzie się poważnie borykało z przestępstwami rozbójniczymi, a jak wskazują statystyki policyjne średnia wieku sprawców tych czynów będzie się stale obniżać.

Szczegółowe zestawienie przestępczości przeciwko życiu i zdrowiu w Republice Czeskiej w 2011 r. (w tym udział młodzieży) prezentuje poniższe zestawienie tabelaryczne nr 3.

Tabela nr 3. Przestępczość przeciwko życiu i zdrowiu w Republice Czeskiej w 2011 r.

Przestępczość ogólna (przeciwko życiu i zdrowiu) w ČR – 2011 rok				Sprawcy przestępstw		
Rodzaj przestępstwa	Ujawniono	Wykryto		Łącznie	W tym małoletni 1-14 lat	W tym nieletni 15-17 lat
	Łącznie	Łącznie	%			
Zabójstwo	173	148	85,55	166	0	5
Rozbój	3 761	1 729	45,97	2 101	151	247
Naruszenie czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowia	5 264	3 752	71,28	4 321	88	254
Bójka (z udziałem minimum trzech osób)	13	10	76,92	65	0	16
Przemoc i groźby wobec grup społecznych (motywowane uprzedzeniami)	85	70	82,35	66	3	3
Uporczywe nękanie innej osoby (stalking)	535	410	76,64	380	1	1
Szantaż/Groźby karalne	1 520	1 173	77,07	1 083	61	94
Bezprawne pozbawienie wolności	277	189	68,23	163	9	3

Objaśnienie: Suma wszystkich przestępstw podana w ostatnim wierszu, nie stanowi łącznie zsumowanych przestępstw wymienionych w tabeli, z uwagi na podanie tylko informacji dotyczących wybranych, najpoważniejszych przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Instytutu Kryminologii i Profilaktyki Społecznej w Pradze

Analiza ww. danych statystycznych wskazuje na 8% udział czeskiej młodzieży w przestępczości przeciwko życiu i zdrowiu. Dokonując podziału na kategorie odnoszące się do wieku sprawców ujęte w czeskim kodeksie karnym należy wskazać, że nieletni popełnili dwukrotnie więcej tego typu przestępstw niż małoletni. Duży odsetek sprawczej „aktywności“ nieletnich w zakresie najbrutalniejszych przestępstw, jest pochodną kilku czynników do których należy zaliczyć m.in. ich wysoką sprawność fizyczną, „odwagę“ w działaniu – nie popartą doświadczeniem życiowym oraz skłonność do podejmowania szybkich decyzji czy wykorzystywania nieprzemysłanych metod rozwiązywania zaistniałych sytuacji o problemowym charakterze. Podane powyżej

czynniki, są zasadniczo głównymi elementami składowymi występowania przestępczości przeciwko życiu i zdrowiu, których sprawcami są osoby nieletnie.

Nieletnim Czechom w 2011 r. przypisano 5 zabójstw, co stanowi 3% wszystkich tego typu najcięższych przestępstw. Udział młodych osób w zabójstwie zawsze bulwersuje opinię publiczną, ponieważ świadczy przede wszystkim o ich krańcowej demoralizacji. Winni tu jednak są nie tylko młodzi ludzie, których bardzo często charakteryzują zachowania o impulsywnej proweniencji, ale również ich otoczenie – w tym warunki środowiskowe w jakich kształtowała się ich wrażliwość społeczna i błędy popełnione w procesie socjalizacji młodzieży przez rodzinę, szkołę itp. Bardzo często dochodzi do zabójstw z udziałem młodzieży podczas incydentów, przypadkowych spotkań na ulicy, stadionie piłkarskim, pod dyskoteką i konfrontacyjnej wymianie zdań a następnie niekontrolowanemu przyływowi agresji, którego efektem jest targnięcie się na czyjeś życie. Rzadziej dochodzi do zabójstw zaplanowanych, mających rozliczeniowe podłoże.

Z kolei obszarem przestępczym, w którym występuje bardzo wysoki procent małoletnich i nieletnich sprawców są rozboje. W 2011 r. byli oni sprawcami blisko 20% tego typu przestępstw. Do rozbojów dochodzi przede wszystkim między samą młodzieżą, a szczególnie aktywne w tym obszarze są grupy agresywnych pseudokibiców. Tego typu czyny zabronione z udziałem młodzieży występują w większych miastach, gdzie społeczeństwo jest zamożniejsze a wzajemna kontrola społeczna jest na zdecydowanie niższym poziomie. W realiach ČR najczęściej rozboje mają miejsce w barach, w dyskotekach, na stacjach benzynowych czy w miejscach obstawiania zakładów bukmacherskich oraz w małych urzędach pocztowych. W trakcie tych przestępstw sprawcy wykorzystują swoją sprawność fizyczną oraz inne cechy emocjonalno-wolicjonalne np. szybkie wejście do lokalu, użycie przemocy fizycznej, odwaga w zakresie pokonywania nieprzewidzianych przeszkód np. oporu ofiar czy barier konstrukcyjno-technicznych oraz błyskawiczne opuszczenie miejsca rabunku. Najczęściej sprawcy rozbojów, rabunków są zamaskowani. Wykorzystują do tego celu czapki, kapelusze, szaliki, golfy, rękawiczki, itd. Ich błyskawiczne działanie i maskowanie utrudnia późniejszą identyfikację. Policjanci mają najczęściej do dyspozycji tylko zapis z monitoringu, natomiast im lepiej przygotowani są sprawcy tym mniej pozostawiają innych śladów na

miejscu przestępstwa. Wiedzą o tym również młodzi przestępcy i z tej wiedzy korzystają.

Młodzi Czesi w zakresie zachowań o emocjonalno-wolicjonalnym charakterze, niestety niczym nie różnią się od swoich rówieśników z innych krajów członkowskich Unii Europejskiej. Zatem gwałtowność zachowań jest poniekąd również i ich wizytówką, co potwierdzają policyjne statystyki, które w 2011 r. odnotowały aż 8% udział młodych Czechów dopuszczających się czynów karalnych na szkodę innych osób, polegających na naruszeniu czynności narządów ciała lub doprowadzeniu do innego rozstroju zdrowia. Brak dojrzałości, adekwatnych doświadczeń życiowych i nadmierna porywczosć to cechy charakteryzujące przede wszystkim młodych mężczyzn, którzy hołdują modelowi rozwiązywania zaistniałych nieporozumień z wykorzystaniem siły i przemocy fizycznej, bez oglądania się na konsekwencje prawne i etyczne swojego postępowania.

Wysoki jest odsetek nieletnich uczestniczących w bójkach. Pośród 65 sprawców bójek w 2011 r. w tej kategorii przestępstw, znalazło się aż 16 nieletnich, co oznacza że co czwarty sprawca tego czynu zabronionego to była osoba, która nie przekroczyła 17 roku życia. Można śmiało postawić tezę, że bójka to od wielu lat typowe przestępstwo, którego dopuszczają się młodzi Czesi, będący – w zdecydowanej większości zidentyfikowanych przypadków, pod wpływem alkoholu. W realiach ČR najczęściej do bójek dochodzi przed dyskotekami i barami w których spotyka się młodzież. Bardzo często bójki są efektem konfrontacji zantagonizowanych grup agresywnych kibiców – pseudokibiców piłkarskich.

2. Przestępczość młodzieży w Republice Czeskiej a recydywa

Analiza zachowań przestępczych, które przypisać można młodym Czechom wskazuje, że od kilku lat mamy do czynienia z nieznacznym wzrostem tendencji warunkującej powrót do popełniania czynów zabronionych, przez najmłodszą część społeczeństwa republiki. Jest to zauważalne przede wszystkim w obszarze przestępczości przeciwko mieniu, gdzie nurt odnoszący się do recydywy małoletnich i nieletnich, jest analogiczny jak w przypadku dorosłych sprawców przestępstw. W ostatnich latach zjawisko powrotu do przestępstwa, odnosi się już do co piątego młodego sprawcy. Należy przy tym pamiętać, że ten 20% odsetek odnosi się tylko do zaewidowanych informacji statystycznych

w policyjnych bazach danych i nie oddaje kompletnego obrazu przestępczości rzeczywistej¹³. Ponadto wiele czynów karalnych, których sprawcami są osoby małoletnie i nieletnie objętych jest tzw. latencją społeczną, która oznacza w istocie ich bagatelizowanie przez pozostałą część społeczeństwa. Do takich sytuacji zaliczyć należy m.in. niezgłaszanie przez właścicieli szkód powstałych w wyniku bezprawnego działania małoletnich, zaniżanie wartości skradzionego/zniszczonego mienia co automatycznie typizuje czyn w kategoriach wykroczenia oraz występowanie zjawiska „zmowy milczenia”, szczególnie w lokalnym, hermetycznym środowisku. To postępowanie w sposób bezpośredni przyczynia się do występowania recydywy¹⁴ pośród najmłodszych przedstawicieli czeskiego społeczeństwa, a pojęcia takie jak – nieuchronność kary, zdają się mieć dla młodych ludzi czysto abstrakcyjny wymiar.

Porównując dane statystyczne odnoszące się dorosłych recydywistów i młodych osób (które nie przekroczyły 18 roku życia) dopuszczających się powrotu do przestępstwa, należy zauważyć że już na pierwszy rzut oka widoczne są pewne różnice. Od początku lat 90. ubiegłego stulecia w Republice Czeskiej występuje stały wzrost ujawnionych dorosłych recydywistów we wszystkich (poza czynami popełnianymi na tle seksualnym) kategoriach przestępczości. Ta negatywna tendencja nie odnosi się jednak do nastoletnich sprawców.

Poddając ocenie zestawienie danych statystycznych odnoszących się do recydywy młodzieży (w zakresie wszystkich przestępstw stwierdzonych)¹⁵ zauważalny jest od 1994 r. (gdy po raz pierwszy

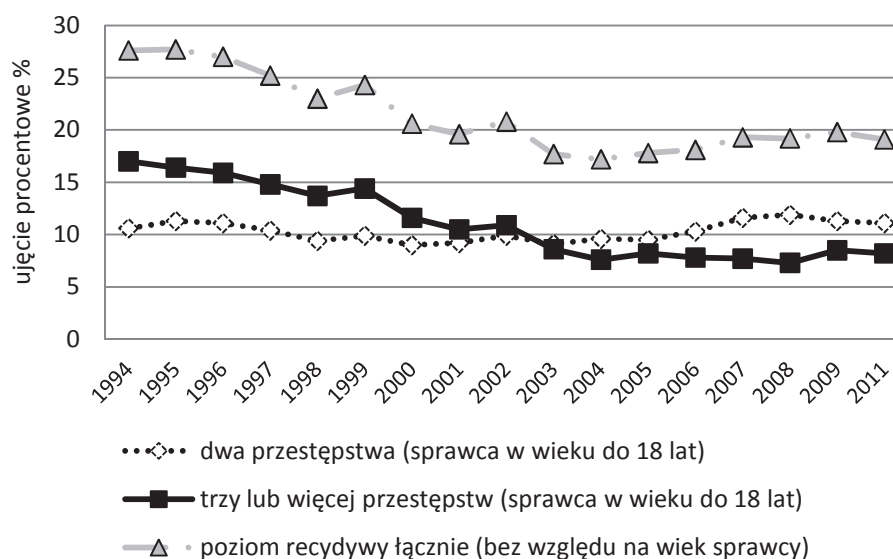
¹³Przestępczość rzeczywista to ogół czynów przestępczych, jakie popełnione zostały w danej jednostce czasu na określonym terenie. Zarówno wielkość, jak i struktura tego zbioru nie jest znana. Próby oszacowania rozmiarów przestępczości rzeczywistej prezentowane są w literaturze kryminologicznej w ramach problematyki tzw. ciemnej liczby. Zob. J. Dworzecki, J. Szymczyk, *Kryminologia. Wybrane zagadnienia*, Gliwice 2010, wyd. GWSP, s. 18.

¹⁴Recydywa – powrót do przestępstwa. W znaczeniu kryminologicznym recydywa to występujące wielokrotnie w społeczeństwie zjawisko przestępczości powrotnej. Natomiast w przypadku jednostki jest to ponowne lub wielokrotne popełnianie przestępstw przez tę samą osobę, bez względu na to czy poniosła ona już uprzednio karę za swój czyn, czy też nie. Źródło: opracowanie własne.

¹⁵Przestępstwem stwierdzonym określane jest zdarzenie, którego charakter przestępczy, a zatem mający znamiona czynu zabronionego, został potwierdzony wynikami postępowania według organów ścigania w postępowaniu przygotowawczym. Od tej definicji należy odróżnić pojęcie przestępstwa wykrytego, jako takiego przestępstwa stwierdzonego, którego popełnienie zarzucono co najmniej jednej osobie

w policyjnych bazach danych ujęto kategorię sprawców przestępstw w wieku do 18 lat) pozytywny trend spadkowy (z wartości 27,6%), który dziesięć lat później osiągnął jedną z najniższych wartości (2004 r. – 17,2%). Poniższy wykres nr 7 obrazuje tendencję powrotu do przestępstwa odnoszącą się do osób, które nie przekroczyły 18. roku życia.

Wykres nr 7. Dynamika recydywy młodzieży w ČR (w latach 1994-2011)

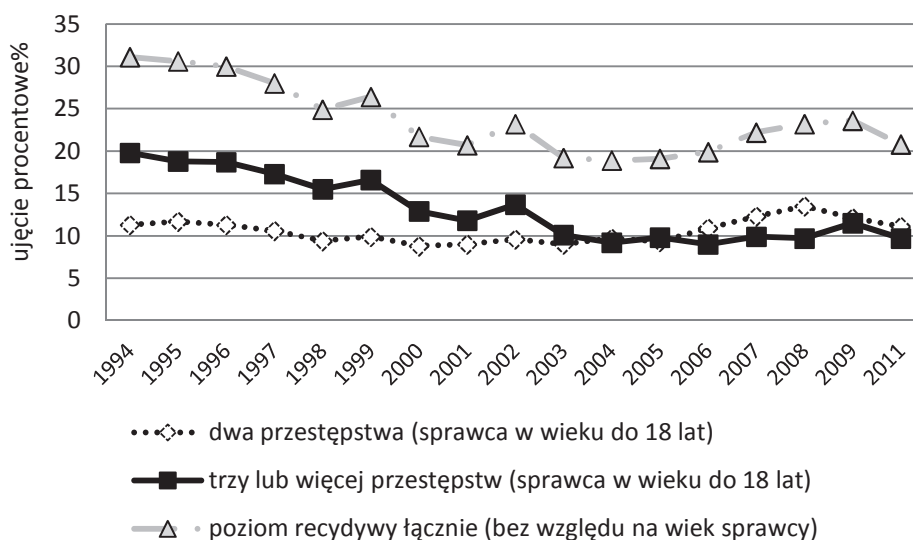
Źródło: Opracowanie własne na podstawie statystyk Policji Republiki Czeskiej

Podobny pozytywny trend odnosi się do statystyki uwzględniającej przestępczość przeciwko mieniu z nieznacznymi tylko odchyleniami, względem zasadniczego nurtu stwierdzonych czynów zabronionych. Od 1994 r. (odnotowana w tym roku wartość recydywy również wyniosła 27,6%) liczba ujawnionych nastoletnich recydywistów regularnie malała, aby w 2004 r. osiągnąć wartość 18,9% wszystkich sprawców. W 2011 r. wskaźnik powrotu do przestępstwa osób które nie przekroczyły 18 roku życia wyniósł 20,8%.

Wykres nr 8 przedstawia recydywę młodzieży (do 18 lat), która popełniła przestępstwa przeciwko mieniu.

i w zakończonym postępowaniu przygotowawczym przyjęto, że popełniła ona przestępstwo. B. Hołyst, *Kryminologia*, Warszawa 2007, wyd. LexisNexis, s. 52.

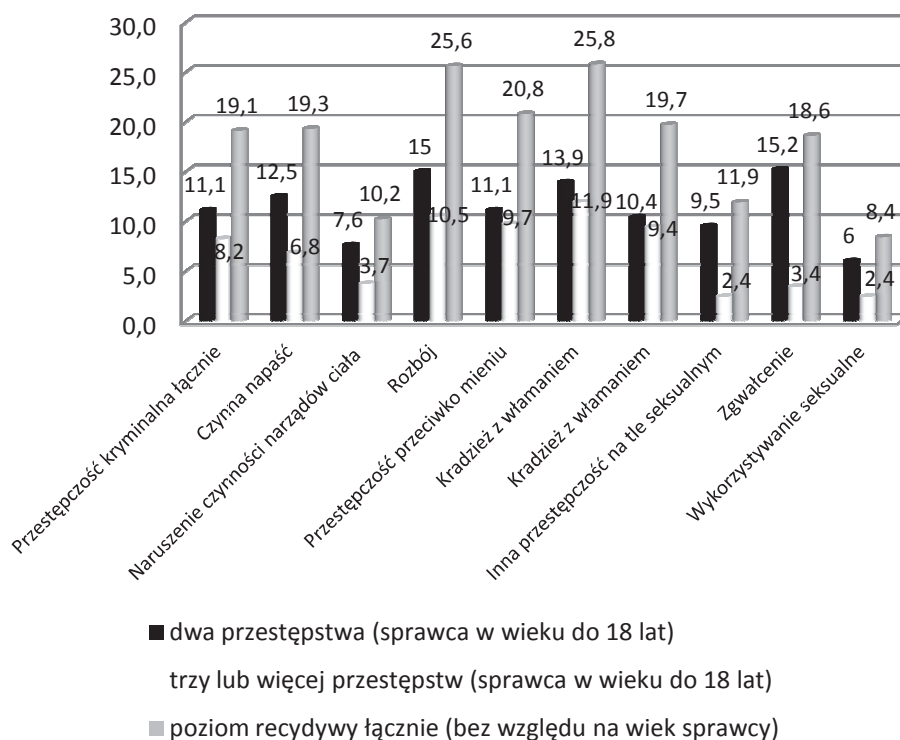
Wykres nr 8. Dynamika recydywy młodych sprawców przestępstw przeciwko mieniu w ČR (w latach 1994-2011)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie statystyk Policji Republiki Czeskiej

Uzupełniając powyższe wykresy o kategorię czynów zabronionych, których młodzi Czesi najczęściej dopuszczali się na zasadzie powrotu do przestępstwa należy wskazać, że w 2011 r. były to przestępstwa zgwałcenia (15,2%) oraz kradzieże z włamaniem (13,9%). Natomiast nastoletni recydywiści, którzy trzy lub więcej razy złamali prawo popełniając ten sam czyn karalny, najczęściej byli sprawcami kradzieży z włamaniem (11,9%) oraz rozbojów (10,5%). Obie kategorie przestępstw przy uwzględnieniu ich specyfiki, charakteryzują sprawców jako osoby nacechowane silnym negatywnym ładunkiem emocjonalnym oraz agresją, które skierowane były zarówno wobec mienia jak i innych ludzi. Poniższy wykres prezentuje w ujęciu procentowym kategorie czynów zabronionych przez kodeks karny, których najczęściej w 2011 r. dopuszczali się młodzi sprawcy na zasadzie recydywy.

Wykres nr 9. Zestawienie przestępstw (w%), których w 2011 r. najczęściej dopuszczali się młodzi czesi na zasadzie powrotu do przestępstwa (recydywa)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie statystyk Policji Republiki Czeskiej

Zakończenie

Interpretacja danych statystycznych i analiza faktycznego stanu przestępczości młodzieży na terenie Republiki Czeskiej nie jest tak prostą sprawą, jak mogłoby się wydawać na pierwszy rzut oka. Nie można bowiem opierać się tylko i wyłącznie na liczbach bezwzględnych, których źródłem są oficjalne statystyki kryminalne, ponieważ dane te dają zniekształcony obraz rzeczywistego stanu bezpieczeństwa w ČR, w tym mogą prowadzić do powzięcia mylnego przeświadczenia o występowaniu tendencji spadkowych w zakresie przestępczości małoletnich i nieletnich obywateli republiki. Na faktyczny poziom przestępczości młodzieży w Republice Czeskiej ma wpływ wiele czynników, w tym m.in. wysoki stopień społecznej latencji, niekorzystna sytuacja demograficzna czy wdrażanie do istniejącego porządku prawno-

karnego zmian o legislacyjnym i doktrynalnym charakterze. Aby uniknąć stanu stagnacji przejawiającej się wygaszaniem inicjatyw podejmowanych na polu przeciwdziałania zjawiskom niedostosowania społecznego z udziałem młodzieży, instytucje systemu administracji państwowej i samorządowej Republiki Czeskiej, powinny – poza uważnym monitorowaniem i analizowaniem aktualnie występujących pejoratywnych tendencji przestępczości, podejmować również wspólne inicjatywy na polu działań dla bezpieczeństwa publicznego.

Literatura

- [1]. Dworzecki, J., Szymczyk, J., *Kryminologia. Wybrane zagadnienia*, Gliwice 2010, wyd. GWSP.
- [2]. Dworzecki, J., *Probleme der inneren sicherheit. Die strategie community policing in der polnischen polizei*, [w:] *Internet, bezpečnost a konkurenceschopnost organizací Řízení procesů a využití moderních terminálových technologií*. Sbornik XII. ročník mezinárodní konference, 17. – 18. března Zlín 2010, wyd. Univerzita Tomáše Bati.
- [3]. Dworzecki, J., Svatoš, R., *Młodzież a przestępczość w Republice Czeskiej*, „Zeszyty Naukowe”, wyd. Wyższa Szkoła Finansów i Prawa, Bielsko-Biała 2013, nr 1.
- [4]. Hołyst, B., *Kryminologia*, Warszawa 2007, wyd. LexisNexis.
- [5]. Hrudka, J., Zámek, D., *Organizace a činnost policejních služeb: stav k 1.1.2012*, Praha 2012, wyd. Police history.
- [6]. Ondicová, M., Uhrin, S., *Prevenca kriminality*, Plzeň 2012, wyd. Aleš Čeněk, s.r.o.
- [7]. Smolík, J., *Subkultury mládeže. Uvedení do problematiky*, Praha 2010, wyd. Grada Publishing.
- [8]. Válková, H., Kuchta J., a kol., *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vydání, Praha 2012, wyd. C.H. Beck.
- [9]. Zapletal J., a kol., *Kriminologie. Díl II. Zvláštní část*, Praha 1994, wyd. Policejní akademie České republiky.

**ANALYSIS OF JUVENILE DELINQUENCY
IN THE CZECH REPUBLIC**

Summary

The article presents the analysis of juvenile delinquency in the Czech Republic. The text presents ways of targeting young people most at risk and discusses current trends in the criminality. The article contains a lot of statistics on youth crime. The trends in juvenile crime in the Czech Republic are optimistic.

Key words: *criminality, young people, juvenile delinquency, Czech Republic*